HÖGSKOLAN I BORÅS

Utbildningsvetenskaplig kärna för grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem I

Core of Educational Science for Teachers Working in Leisure-Time Centres I

30 högskolepoäng
30 credits

Ladokkod: 11GF11
Version: 1.0
Fastställd av: Utbildningsutskottet 2015-05-22
Gäller från: HT 2015

Nivå: Grundnivå
Huvudområde (successiv fördjupning): Pedagogiskt arbete (G1N)
Utbildningsområde: Undervisning 67%, Verksamhetsförlagd utbildning 33%
Ämnesgrupp: Pedagogik
Förkunskapskrav: Studenten ska vara antagen till Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i fritidshem, 180 högskolepoäng, vid Högskolan i Borås.
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Utbildningssystemets framväxt, nutida villkor och demokratiska grunder, 15 hp
Utifrån aktuell forskning sätter delkursen in utbildning, lärande, och läroplaner i ett historiskt och nutida makroperspektiv samt synliggör grundlärarens samhällsuppdrag. Makroperspektivet relateras också till mänskliga rättigheter samt demokrati- och värdegrundsfrågor. Jämställdhetsfrågor och jämlikhetsfrågor belyses med särskild betoning på kön, klass och etnicitet. Därtill behandlas specialpedagogikens villkor och grunder och problematiseras inkludering och exkludering. För att öka medvetenheten om de speciella villkor som gäller för muntlig kommunikation ges tre föreläsningar i momentet *Tala, läsa och skriva i högre utbildning* med titlarna: "Ordspråk, röstspråk, kroppsspråk", "Talgenrer" och "Professionsanknuten muntlighet". Med utgångspunkt från föreläsningarna tränas muntlig framställning i varierande talgenrer i fem workshops. Antalet kursdeltagare per seminariegrupp begränsas för att ge varje individ så mycket talträningstid som möjligt. Delkursen introducerar också vetenskapligt skrivande och studenten skriver texter med krav utifrån den vetenskapliga texttypens konventioner, till exempel ifråga om referenshantering. Studenten ges utförlig återkoppling på struktur, ordval och språklig korrekthet. Studentens vetenskapliga kunskaper prövas också i seminarier. Som en del i den vetenskapliga skolningen genomför studenten en intervju. I samarbete med Bibliotek och läranderesurser vid Högskolan i Borås sker en föreläsning och workshop kring informationssökning. Högskolans digitala lärplattform introduceras. Studenten påbörjar arbetet med sin digitala portfolio "På väg mot en professionell yrkesidentitet". I delkursen ingår 3 fältdagar.

Delkurs 2: Utveckling och lärande, 15 hp
Delkursen går från den tidigare kursens makroperspektiv till att också inta ett verksamhetsnära perspektiv med tydlig didaktisk koppling till aktuell forskning om utveckling, lek, lärande och lärandemiljöer. Under delkursen diskuterar studenten förhållnings- och arbetssätt som bygger på forskning och teorier om barns utveckling och lärande. Samspelets och kommunikationens betydelse för lärandet uppmärksammas. Kognitiv och social utveckling fokuseras och särskild uppmärksamhet ägnas den språkliga utvecklingen inklusive flerspråkighet. Observation som vetenskaplig metod belyses. Med utgångspunkt i läroplanen behandlas det urval av aktiviteter grundlärare i fritidshemm gör i sin yrkesroll, hur de organiserar lärandemiljöer samt hur verksamheten kan utvärderas. Samtliga aspekter diskuteras utifrån ett mångfalds- och inkluderingsperspektiv. Vidare lyfts i delkursen estetiska uttrycksformer. Kunskaper om regler kring digital publicering, upphovsrättsregler, personuppgiftslagen samt etiska aspekter på dokumentationsarbete behandlas. Studenten gör en kortare sammanhängande VFU- period med det övergripande syftet att bekanta sig med och ta ställning till sitt yrkesval. Före VFU skall studenten ta del av gällande sekretessregler.

Mål

Delkurs 1: Utbildningssystemets framväxt, nutida villkor och demokratiska grunder, 15 hp
Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- beskriva fritidsverksamhetens och skolväsendets historia och framväxt med särskilt fokus på fritidshemmets organisation, villkor och samhällsuppdrag
- redogöra för hur synen på kunskap och lärande har förändrats över tid och hur detta har kommit till uttryck i olika styrdokument och policytexter för fritidshem och skola
- redogöra för och ta ställning till fritidshemmets och skolans värdegrund, grundläggande demokratiska värderingar samt mänskliga rättigheter
- beskriva, kritiskt granska och dra slutsatser om hur bland annat klass, kön/genus och etnicitet påverkar människors villkor och identiteter i fritidshemmet
- redogöra för hur synen på barn/elever i behov av särskilt stöd har förändrats över tid samt beskriva hur verksamheten i fritidshemmet kan vara inkluderande respektive exkluderande
- utifrån ett läroplansteoretiskt perspektiv, ge exempel på hur utbildningspolitiska val kan påverka fritidshemmets verksamhet
- använda och argumentera utifrån vetenskapliga texter
- använda för utbildningen centrala digitala redskap
- planera, genomföra och redovisa intervjuer gällande yrkesrollen
- söka och identifiera olika publikationer med fokus på vetenskapliga artiklar samt motivera val av vetenskaplig artikel
- skriva och bearbeta texter enligt vedertagen svensk skriftspråksnorm
- läsa högt inför en grupp samt muntligt fritt presentera ett förberett innehåll

Delkurs 2: Utveckling och lärande, 15 hp
Studenten ska efter avslutad delkurs kunna
- redogöra för centrala teorier om kunskap, lärande och barns utveckling med särskilt fokus på lek och kreativitet och hur dessa kan omsättas i pedagogisk praktik med elever
- redovisa kunskaper om estetiska lärprocesser
- redogöra för teorier om språkutveckling, flerspråkighet och andraspråksutveckling samt didaktiska konsekvenser för dessa
- förklara och precisera hur grundlärare i fritidshemmet kan följa upp och analysera elevers lärande och utveckling
- redogöra för etiska och juridiska aspekter på digital publicering och upphovsrätt
- använda observation som en vetenskaplig metod för att studera verksamhet i grundskolan och/eller fritidshemmet samt analysera och kritiskt granska processen
- ta ställning till sitt yrkesval i fritidshem
- uttrycka sig korrekt enligt svensk skriftspråksnorm
- etablera kontakt med elever och i samråd med VFU-lärare leda undervisning i fritidshem
- ta en ledarroll genom att visa ansvar, intresse och engagemang för grundläraruppdraget
- i mötet med elever och kollegor använda ämneskunskaper och ämnesdidaktiska begrepp i ett relevant yrkesspråk

Undervisningsformer

Delkurs 1: Utbildningssystemets framväxt, nutida villkor och demokratiska grunder, 15 hp
Föreläsningar, studiegruppsarbete, seminarier, workshops samt fältdagar.

Delkurs 2: Utveckling och lärande, 15 hp
Föreläsningar, studiegruppsarbete, seminarier, workshops samt verksamhetsförlagd utbildning.

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Utbildningssystemets framväxt, nutida villkor och demokratiska grunder, 15 hp
Individuell skriftlig tentamen, individuella skriftliga inlämningsuppgifter, seminarier sam muntliga presentationer enskilt och i grupp.

Delkurs 2: Utveckling och lärande, 15 hp
Individuella skriftliga tentamina, seminarier, skriftliga och muntliga redovisningar samt närvaro på och omdöme från VFU.

Vid underkänt betyg vid det första examinationstillfället på verksamhetsförlagd utbildning har studenten endast rätt till ytterligare ett examinationstillfälle.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Före delkurs 2 inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte och vid respektive delkursslut genomförs en individuell skriftlig utvärdering. Utvärdering sker kontinuerligt muntligt under kursens gång. Resultatet av utvärderingarna är vägledande för utveckling av kommande kurser och delges studenterna genom kursens kursrapport som publiceras enligt högskolans rutiner.

Övrigt

Kursen ingår i Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i fritidshem, 180 hp.

Bilaga: Litteraturlista för Utbildningsvetenskaplig kärna för grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem I (11GF11)

Delkurs 1: Utbildningssystemets framväxt , nutida villkor

och demokratiska grunder, 15 hp

Litteratur som är återkommande markeras med *

Bartley, Kristina (2001). FN:s konvention om barnets rättigheter. Om perspektiv och innehåll med relevans för skolan. *Utbildning och Demokrati.* 10 (2), ss. 25-37 (13 s)

Bie, Kristin (2014). *Reflektionshandboken för pedagoger.* 1. uppl. Malmö: Gleerups (122 s) *

Dahlstedt, Magnus & Olsson, Maria (2013). *Utbildning, demokrati, medborgarskap.* Lund: Gleerups förlag, kap 1, 4-6 (92 s)

Dimenäs, Jörgen (red.) (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik.* 1. uppl. Stockholm: Liber, kap. 2, 4; s. 21-28, 47-69 (31 s)*

Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis & Hoel, Torlaug Løkensgard (2011). *Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning.* Lund: Studentlitteratur (209 s) *

Ekenvall, Monica (2010). *Retoriken i praktiken: [lärarbok].* 2., rev. uppl. Göteborg: Utbildningsstaden (258 s)

Ekenvall, Monica (2010). *Retoriken i praktiken. Övningar.* 1. uppl. Göteborg: Utbildningsstaden (149 s)

Fritidshem (2014). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: www.skolverket.se/publikationer?id=3301 (38 s)

Gruber, Sabine (2008). *När skolan gör skillnad. Skola, etnicitet och institutionell praktik.* Stockholm: Liber (191 s)

Ihrskog, Maud (2006). *Kompisar och kamrater: barns och ungas villkor för relationsskapande i vardagen.* Diss. Växjö: Växjö universitet, 2006, kap. 6-11 (82 s)

Johansson, Inge (2011). *Fritidshemspedagogik. Idé - ideal - realitet.* Stockholm: Liber (Kap 1 och 5) (20 s) *

Lareau, Anette (2003). *Unequal childhoods: the class, race and family life.* Berkeley: University of California, ss. 1-15 (15 s)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2011). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575 (279 s)

Odenbring, Ylva (2010). *Kramar, kategoriseringar och hjälpfröknar. Könskonstruktioner i interaktion i förskola, förskoleklass och skolår ett.* Diss. Göteborg: Göteborgs Universitet. Tillgänglig: http://hdl.handle.net/2077/22144 , kap. 5-10, s. 65-163 (99 s)

Orlenius, Kennet & Bigsten, Airi (2008). *Den värdefulla praktiken: yrkesetik i pedagogers vardag.* 2. uppl. Hässelby: Runa (157 s)

Persson, Bengt & Persson, Elisabeth (2013). *Inkludering och måluppfyllelse: att nå framgång med alla elever.* 2. uppl. Stockholm: Liber (utdrag, ca 100 s)

Persson, Sven & Riddersporre, Bim (red.) (2011). *Utbildningsvetenskap för grundskolans tidiga år.* Stockholm: Natur och kultur, ss. 13-20, 25-39, 44-68, 73-88, 93-109 (81 s)

Prage, Synnöve & Svedner, Per Olov (2008). *Tala - samtala - lära: om lärares och elevers tal i undervisningen: en handledning.* 2., [rev.] uppl. Uppsala: Kunskapsföretaget (46 s)

Svenska skrivregler (2008). 3., [utök.] utg. Stockholm: Liber, ss. 14-27, 67-70 (16 s) *

TAM-Arkiv, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, SFHL & Stiftelsen SAF (2010). *Lärarnas historia.* [Lärobjekt]. Tillgänglig: http://www.lararnashistoria.se/ [2011-10-18] (ca 150 s)

Yrkesetik i vardagen [Elektronisk resurs]: ett fördjupningsmaterial. (2006). Stockholm: Lärarförbundet; Lärarnas riksförbund. Tillgänglig: http://www.lr.se/duidinyrkesroll/yrkesetik/yrkesetikivardagen.4.3cb716391262c05111b8000171.html (12 s)

Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärarens anvisningar.

Delkurs 2: Utveckling och lärande, 15 hp

Litteratur som är återkommande markeras med *

Bengtsson, Hans & Svensson, Krister (2011). *Ansvar och sekretess i förskola, skola och fritidshem.* 7., rev. och uppdaterade uppl. Stockholm: Liber, ss. 305-339 (35 s)

Bie, Kristin (2014). *Reflektionshandboken för pedagoger.* 1. uppl. Malmö: Gleerups (122 s) *

Brodin, Marianne & Hylander, Ingrid (1998). *Att bli sig själv: Daniel Sterns teori i förskolans vardag.* Stockholm: Liber (124 s)

Carlgren, Ingrid (2011). Direkt och indirekt lärande i skolan. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv.* Lund: Studentlitteratur, ss. 121-136 (16 s)

Dimenäs, Jörgen (red.) (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskaplig metodik.* 1. uppl. Stockholm: Liber, kap. 3 (16 s) *

Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis & Hoel, Torlaug Løkensgard (2011). *Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning.* 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur (223 s) *

Ekman, Rolf & Fogelberg, Karin (2011). Den lärande hjärnan i den digitala tidsåldern. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv.* Lund: Studentlitteratur, ss. 89-104 (16 s)

Englund, Thomas (2011). Lärande genom deliberativ kommunikation. I Jensen, Mikael (red.) 2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, ss. 203-215 (13 s)

Erdis, Mare (2011). *Juridik för pedagoger.* 5. uppl. Lund: Studentlitteratur, kap. 10 (6 s)

Gärdenfors, Peter (2011). Förståelsens betydelse för lärande. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv.* Lund: Studentlitteratur, ss. 71-88 (18 s)

Hwang, Philip & Nilsson, Björn (2011). *Utvecklingspsykologi.* 3., rev. utg. Stockholm: Natur och kultur (360 s)

Jensen, Mikael & Harvard, Åsa (red.) (2009). *Leka för att lära - utveckling, kognition och kultur.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, kap. 2-10 (159 s)

Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, kap. 1, 3-9, 12 (152 s)

Jönsson, Bodil (2011). Om det sakligas betydelse för lärandet. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, ss. 105-119 (15 s)

Kjellberg, Anders & Hygge, Staffan (2011). Ljudmiljöns betydelse för klassrummet som lärmiljö. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv.* Lund: Studentlitteratur, ss. 105-119 (15 s)

Lilliestam, Lars (2009). *Musikliv: vad människor gör med musik - och musik med människor.* 2. rev. uppl. Göteborg: Ejeby, ss. 213-226 (14 s)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2011). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575 (utdrag, ca 50 s) *

Runesson, Ulla (2011). Lärande som förändrat erfarande. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv.* Lund: Studentlitteratur, ss. 57-69 (13 s) *

Svenska skrivregler (2008). 3., [utök.] utg. Stockholm: Liber (263 s) *

Svensson, Ann-Katrin (2009). *Barnet, språket och miljön: från ord till mening.* Lund: Studentlitteratur, kap. 1-4, 9 (126 s) *

Törnquist, Els-Marie (2011). Estetiska lärprocesser. I Persson, Sven & Riddersporre (red.) (2011). *Utbildningsvetenskap för*

grundskolans tidiga år. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur (19 s)

Von Wright, Moira (2011). Platsens pedagogik, I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv.* Lund: Studentlitteratur, ss. 137-151 (15 s)

Wedin, Åsa (2011). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år.* Lund: Studentlitteratur (293 s)

Tillkommer internationella artiklar (ca 30 s)